

33-1980

(615)

بند السمان كوكاي ملا اوغلي

مرتبی: محمدالرحیم الحنفی.

بغرافیه اجمالی

صاف آنا تلنده یازدیغندن اوقوچی هم
اوقتوچی لرغه یکل بولا چاغی امیدلیدر.

(توزه تیلوب بيشنچی مرتبه باصلدی).

ناشری:

«صبح» شرکتی

قزان، اوقا.

КАЗАНЬ.

Электро-типографія „УМИДЪ“.

1914.

Мухоматов И

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

علم جغرافیه.

اوستنده طوروب یاشادیکمز بیرنی بلدره طورغان هلمگه علم جغرافیه دیلر.

جغرافیه نڭ فائده سی.

کشی نی قدر اوزاق یاشاسده، نی قدر پای بولسده ونی قدر سیاحت ایتسه ده بتون بیر یوزن یوروب بتره آلمی؛ اما جغرافیه اوزن بیر یوزنده نیندای صولار، نیندای طاولر، نیندای مملکتلر، مملکتلرده نیندای کشیلر بارلغینی ونیندای ماللر چیقانوز بل.

جغرافیه نڭ بولنووی.

علم جغرافیه: جغرافیه طبیعی، جغرافیه سیاسی اسملری ایله ایکی بیوک قسمگه بولنه.

جغرافیه طبیعی: بیر یوزنده بولغان طاولردن، صولاردن،

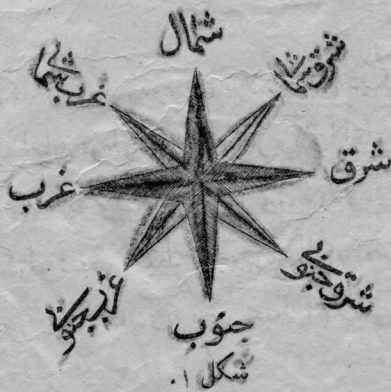
كشىلردن بحث ايتە. جغرافىيە سىياسى: مەملىكتلەرنىڭ چېگىدىن، غوبىرنا
 ۋاويىلارنىڭ بحث ايتە.

يېرى: يېرى، قار بوز كىبى توگەرەك؛ ھېچ بىر نرسە گە آصلنماغان.
 يېرىنىڭ توگەرەكلىكى: دېڭىز چېتىدە طورغان كىشى يىراقىن
 كىلىگەن بىر پاراخودنى قاراسە ۋول ماشىنىڭ اوچىنى، ياقىنراق كىلىگەچ
 مورجەسىنى دىخى ياقىنراق كىلىگەچ بىتونلېنى كورۋى يېرىنىڭ توگەرەكلىكىگە
 دىلىدۇر.

يېرىنىڭ ھۆكىمى: يېرىنىڭ ايكى تورلى ھۆكىمى بار: بىرىسى اورچىغىدە
 ۲۴ ساعىتدە بىر مرتبە ھۆكىم قىلا. بوندىن كورن بىرلە تون ھاسىل بولا.
 ايكىنچىسى: قوياشنىڭ تىرەسنىدە ۳۶۵ كورن و ۶ ساعىتدە بىر مرتبە
 ھۆكىم قىلا، بوندىن بىر يىل ھاسىل بولا.

جەھەتلەر.

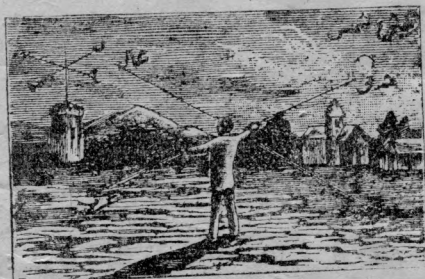
يېرى يوزىدە بولغان مەملىكتلەرنىڭ ياعىنى كورسەتمەك اوچون
 دورت جەھەت بار. شىرق، غروب، شىمال، جنوب. بونلرغە جەھەت اصلىدە دىلر.
 بونلرنىڭ آراسىدە بولغان جەھەتلەرگە جەھەت فرعىدە دىلر. (انچى شىكل گە باق)

خریطه نڭ يوقاروسى هر وقت شمال بولا. اگر بر كشى
خریطه غه قاراسه اوڭ ياغى شرق، صول ياغى غرب، يوقاروطرفى شمال،
توبه ن طرفى جنوب بولا.

بر آدم تون ياغينه قاراسه شول آدم نڭ اوڭ ياغى شرق، صول
ياغى غرب، آرقا طرفى جنوب، آل طرفى شمال بولور (شکل ۲).

شکل ۲.

شمال ايله شرق آراسنده شرق شمالى، شمال ايله غرب آراسنده
غرب شمالى، جنوب ايله شرق آراسنده شرق جنوبى، جنوب ايله غرب
آراسنده غرب جنوبى در.

يپونڭ اوستى: يپر اوستينڭ اوچ اولوشى صو، بر اولوشى قوريدر.
اول قورى بيش ككه بولونه: اوروپا، آسيا، آفريقا، آمريكا،
آۋسترااليا.

ديڭگنز: ديڭگنز ايكي تورلى بولا: طش ديڭگنز، ايچ ديڭگنز.

بتون يپر يوزنده بولغان قورلارنى ئه يله ندر وب آلفان زور صولارغه طش
ديڭگنز، وقره نڭ اچينه كروب طورغان زور صولارغه ايچ ديڭگنز، ديلر.
طش ديڭگنلر: بحر محيط منجمد شمالى، بحر محيط منجمد جنوبى،

بحر محيط كبير، بحر محيط هندى، بحر محيط آطلاسى. بولاردن باشقه لرى
اچ ديڭگنلردر.

ییرنك اوستی، كره مصنعه، كره مسطحه یا كه خریطه برله
كورسه تیلور.

شكل ۳.

كره مصنعه: آغاچدن یا كه فالایدن ییر رهوشلی ایتوب یا صالحان
نوگه ريك شارغه كره مصنعه دیوب ئه يتوله (شكل ۳).

کرهٔ مسطحه: پیرنک بتونله یون ایکی دائره اچده کورسه تکهن کافه لرگه
کرهٔ مسطحه دیوب نه یتوله (شکل ۴).

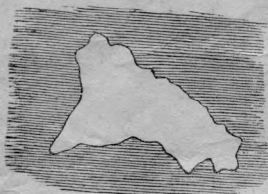
شکل ۴.

خریطه: بیرنڭ بر کیسه گینی یا بر مملکتینی، آیروب، آیروب
کورسه تلسگان کاغدارگه خریطه دیوب ئه يتوله. خریطه لرنڭ یوقارغی
طرفی شمال، توبه ن طرفی جنوب، اوڭ طرفی شرق، سول طرفی غربدر.

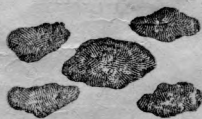
قوریلرغه وصولارغه بیرلگان اسملر:

اٹاو: هر طرفی سو برله ئه پله نگان قوریلرغه اٹاو دیوب
ئه يتوله (شکل ۵).

شکل ۵.

طاقم اٹاو: هر طرفینی سو ئه یلندر وب آغان بر برسینه یاقن
بر نیچه اٹاوارغه طاقم اٹاو دیوب ئه يتوله (شکل ۶).

شکل ۶.

یارم اٹاو: اوچ طرفی سو بولوب بر طرفی قوریغه طوتاشقان
بیرلرگه یارم اٹاو دیوب ئه يتوله (شکل ۷).
یارم اٹاونڭ قوریغه طوتاشقان طار بیرینه «برزخ» دیوب ئه يتوله.

شکل ۷.

برون: قوریلرنڭ دېڭگزگه سوزولوب کرگان بیرلرینه برون
دیلر (شکل ۸).

شکل ۸.

بوغاز: ایکی دېڭگزنی بر بیرینه قوشقان طار صوغه بوغاز دیوب
ئیتوله (شکل ۹).

شکل ۹.

قاناال: ایکی دېڭگزنی بر بیرینه قازوب قوشقان بیرگه قاناال
دیوب ئیتوله.
کول: هر طرفی قوری بولوب اورتاسی صو بولغان بیرگه کول
دیوب ئیتوله (شکل ۱۰).

شکل ۱۰.

یلغه: دېڭگزلرگه یا ایسه کوللرگه آغوب توشه طورغان صولارغه
یلغه دیوب ئیتوله.

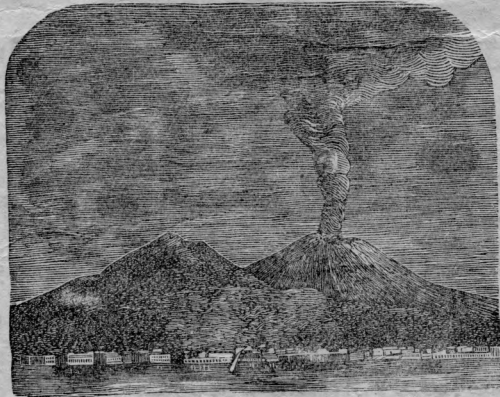

اووا: (بولون) قوريلرنك تيگزين بيرينه اووا ديوب ئه يتوله.
چول - استيب: قوريلرنك اوله نسن، صوسز بيرلرينه چول
(استيب) ديوب ئه يتوله.
طاغ: قوريلرنك بيوك بيرلرينه طاغ ديوب ئه يتوله. بر بيرينه
توتاش بولسه صره طاغ ديلر (شكل ۱۱).

شكل ۱۱.

يانار طاغ: توبه سندن اوت ياليسه توتون چغوب طوراً طورغان
طاغ غه يانار طاغ ياكه ۋولقان ديلر (شكل ۱۲)

شكل ۱۲.

منبع، منصب: صولارنك چيقغان بيرينه منبع، نهرگه يا ديگزرگه
قوشلغان بيرينه منصب ديلر.
اووا يايلا: طاغ اوستنده بولغان تيگزنك لرگه يايلا، طاغ اوستنده
بولماغان تيگزنك بيرلرگه اووا ديلر.

كورفز: بىر تارمىن دېڭىزگە توناشوب اوچ طرفى قرە بولغان
 صولارغە كورفز، پاراخود طوقنى طورغان اورن بولسە ليمان (۱) ديوب
 ئەيتولە (شكىل ۱۳).

شكىل ۱۳.

صونڭ اوڭ وصول طرفى.

صونڭ آغا طورغان طرفىنە آلدى بىرلە طورغان كىشى نڭ اوڭ طرفى
 صونڭ اوڭ طرفى بولسا، كىشى نڭ صول طرفى صونڭ صول طرفى بولسا.

آوروپا قطعەسى

چىڭگى: آوروپا نڭ شىمالىدە - بىر مەنچە شىمالى؛ غەربىدە - بىر
 مېڭا آتلاسى؛ جەنۇبىدە - آق دېڭىز، قارا دېڭىز، قافقاز تاغلىرى؛
 شەرقىدە - اورال تاغلىرى، اورال صوۋى، استىرخان دېڭىزىدۇر.
 آتاولرى: شىمالىدە - ايسلاندىيە، بىرىتانىيە، ايرلاندىيە؛ جەنۇبىدە - قورسىقا
 ساردىنىيە، سىچىلىيا، كرىدۇر.
 يارمى آتاولرى: شىمالىدە - اسقاندېناروۋيا، زوتلاندىيە؛ جەنۇبىدە -
 اسپانىيا، ايتالىيا، بالقان يارمى آتالىرىدۇر.

(۱) ليمان - پورت

برزح لری: قریب شہدہ جزیرہ سینئی قوریغہ طوتاشدرغان پراقوپ بر زحیدر.
 آوروپادہ بولغان قنال: آوروپادہ بر قنال بار مورہ یارطی
 آطاوینی قوریدن آیرغان قورنت قنالیدر.

آورویپانک مشهور طاولری: شمالدہ - اسقاندیناویا؛ شرقدہ - اورال؛
 جنوبدہ - قفقاز، بالقان، آپانین، پیرہنہ؛ اورتاسندہ قارپات، و آورویپانک
 ایٹ زور طاغلیری بولغان آلب طاولریدر.

یانارطاولری: ایسلاندہ آطہ سندہ «هقلا» سیجلیادہ «آتنا» ایٹالیادہ
 «ووزو» در.

ایچ دیگگزلری: بالطبق دیگگزی، شمال دیگگزی، مانش دیگگزی،
 جنوبدہ - آق دیگگز، یونان دیگگزی، آطہ لر دیگگزی، مرمرہ دیگگزی،
 قرہ دیگگز، آزاق دیگگزی و ہیچ بر دیگگزگہ طوتاشماغان استرخان
 دیگگزی.

کورفلری: بالطبق دیگگزندہ - بوتنی، فینلانده، ریغا؛ شمال
 دیگگزندہ - زویدرزہ؛ آق دیگگزدہ، لیون - جنویز کورفلریدر.

بوغازلاری: بالطبق دیگگزی ایله شمال دیگگزی آراسندہ -
 اسقازاق قانعات؛ شمال دیگگزی ایله مانش دیگگزی آراسندہ - پادوقالہ؛
 آوروپا ایله آفریقا آراسندہ - سبتہ - جبل الطارق؛ آطہ لر دیگگزی
 ایله مرمرہ دیگگزی آراسندہ - چناق قلعه؛ مرمرہ ایله قارا دیگگز آراسندہ -
 بوسفور؛ قارا دیگگز برله آزاق دیگگزی آراسندہ - کرچ بوغازیدر.

یلغہلری: نیژا، ژولغا، دون، دنپیر، اورال، دنیستر، سن،
 تایمس، طونہ در.

آوروپادہ فی مملکتلر.

آوروپادہ ۲۱ مملکت بار، دورتیسى شمالدہ، آلتیسى اورتادہ،
 سیکزی جنوبدہ.

شمالى اوروپادەغى مەملىكتەر:

روسىيە مەملىكتى.

(ايمپېراتورلىق)

روسىيە نىڭ اوروپادەغى يېرىنە اوروپاى روسى دېلر.

اوروپاى روسى نىڭ چېگى: شىمالىنە - بىر مەجىد شىمالى؛ شىرقىنە - اورال تاو لرى، اورال سووى، استىرخان دېگىزى؛ جىنۇبىنە - قافقاز تاو لرى، قارا دېگىز؛ غىربىنە - رومانىيا، آستىريا، گىرمانىيا، بالىتىق دېگىزى، شىۋىتسىيا - نورۋېگىيا.

اوروپاى روسىدە گى مەشھور شەھەرلر: بىرنچى روسىيە نىڭ پايتەختى بولغان «پېتىرا گراد» شەھىرى، اۋن سېكېرنچى عصر نىڭ باشلىرىدە «پېتىر ۋېلىكى» بنا قىلغان؛ اوروپا پايتەخت لرىنىڭ بىرنچىلرىدىن سانالادىر. خلقى ايكى مىليون قىر.

ايكنچى: مسكاو، پېتىرا گراددىن اۋل پايتەخت بولوب حاضىرگى كۈندە سودا ھىم عمارت جەتتىدىن روسىيە نىڭ بىرنچى شەھەرلىرىدىر. كرانشتاد، گىلسىيىنگفورس، ۋارشاۋا، كىيىف، خاركوف، آدىس، سىۋاستوپول، تۋىر، راستوف - دون، ۋلادىمىر، نوۋگورود شەھەرلىرى مەشھور شەھەرلىرىدىر.

نېزىنى - نوۋگورود پاندى ۋولغا ايدىلىنە قوشىلاطورغان اوقا سووى بويىندەغى مەشھور شەھەرلر: قالوغا، رەزان، كاسىم، مورم.

ۋولغا بويىندەغى مەشھور گو بىرنىسكى شەھەرلر: يارسلاۋ، كاستراما، نېزىنى - نوۋگورود، قزان، سەبىر، سامار، سارانف، استىرخان.

اۋىزدىنى شەھەرلر: رىبىننىسكى، تەتوش، سىزران، خوالىن، ۋولسكى، سارىتسىن.

استرخان دیکگزی بویندهغی مشهور شهرلر: پورت-پیتر وؤسکی، باکو، کراسناؤودسکی، غور یف، کراسنی یار.

قزاندن آلتمش چاقرم قدر تو بهنده ؤولغه ایدلینه قوشیلا طورغان قاما صووی (بزنك تاتارلر آراسنده چولمان دیه مشهوردر) بویندهغی اویزدنی شهرلر: لایش، چیسطای، آلابوغا، صاراپول، اوصا. پیرمی گو بیرنسکی شهردر. قاما صووی بویندهغی زور پر یستین هم پارمینکه سی برله مشهور چاللی قریه سیدر.

قاما صووینه قوشیلا طورغان ؤانکه صووی بویندهغی شهرلر: مامادش، مالەژ، اورژوم، ؤانکه.

قاما صووینه قوشیلا طورغان آق ایدل صووی بویندهغی شهرلر: بری، اوفا شهرلری.

اورینمورغ شهری آوروپا ایله آسیا آراسنك اورال صووی بویندهدر. اویازلری: ترویسکی، چیله بینسکی، اورسکی، ؤیرغنی اورالسکی، قارغالی قریه سی (صایتوؤسکی پاصاد) علما هم مدرسه لری ایله مشهوردر. روسیه ایپیرا طورلغی ۱۷۰ میلیون قدر نفوسکه مالکدر. رسمی مذهب پراؤو صلاؤنیدر. روسیه دولتی آوروپا دولتلری آراسنده قوؤه بریه یعنی قوریدن برنچی درجه ددر. صوغش وقتنك آطلی وجه به ولی سیکز میلیون آرتقراق عسکر چقارا آلادر.

قوؤه بحر یه سی ۳نچی درجه ده بولوب بالطیق دیکگزنده، قارا دیکگزنده و آق دیکگز، بحر محیط آطلاس، قوؤه بحر یه سی بار. روسیه صوگنی اون سنه اچنده زیاده ترقی ایتدی بو طریقہ ترقی ایتدی کی تقدیرده بیکرمنچی عصرده آوروپا دولتلری آراسنده هر جهتدن برنچی بولاچقدر.

۲

اسؤیچ - نورؤیچ

(فراللق)

(اسؤیچ - نورؤیچ) اسقاندیناوبا یارم آطه سنده بولغانلغی ایچون

اسقاندیناویا حکومتلری دیلر. اسویچ ایله نورویچ ایگاری باشقه، باشقه آیروم مملکتلردر.

چیگی: شمالدن - بحر منجمد شمالی؛ شرقدن - روسیه مملکتی، بالطیق دیگیزی؛ جنوبدن - سوند، قاتغات، اشقازراق بوغازلری؛ غربدن - بحر محیط آطلاسی. پای تختی استوقهولم شهریدر. نورویگیانک ایسکی پای تختی قریستیانیدر. شویتسیا - نورویگیانک قوالی سیکز میلیون قدر نفوسکه مالکدر. هر ایکوینک ادارهلری مشروطه منهبلی پروتیستاندر.

۳

دانیمارقه = دانیایا

(قوالیق)

دانیایا مملکتی ژونلاندایارم آطوی برله بحر بالطیقده بولغان ایسلانده، لالانده، فیونی آطاولرندن عبارتدر. پای تختی قوپنهاغ شهریدر. دانیایا قوالی ایکی میلیون قدر نفوسکه مالکدر. ادارهسی مشروطه، منهبلی پروتیستانلقدر.

۴

انگلتره = انگلیا

(قوالیق)

انگلتره مملکتی شمال دیگیزی برله بحر محیط آطلاسی آراسنده بولغان بریتانیا، ایرلاندىنیا آطاولری برله اورقاد، هبرید، شتلاند آطاولرندن عبارتدر. پای تختی، سودا خصوصنده وهم زورلقده دنیاده بولغان شهرلرنک ایک برنجیسی لوندن شهریدر. لیژارپول، دوبلن، غلاسقو، پورتسموت مشهور شهرلرنددر. انگلتره مملکتنده قرق ایکی میلیون قدر نفوس بارددر. منهبلی پروتیستانلق ادارهسی مشروطهدر.

۱۰
 اوروپانىڭ اورتاسىندەغى ممالكتلر:

۱
 فرانسىيە

(جمهورية)

چىگى: شىمالدىن - بىر شىمال، پادوكالە بوغازى، مانىش دىڭىزى؛ شىرقىن - بىلگىيە، گىرمانىيە، شۋىتسارىيە، ايتالىيا؛ جىنوبىدىن - آق دىڭىز، ايلە اسپانىيا ممالكتى؛ غىربىدىن - بىر مېيط آتلاسى ايلە غاسقونىيا كورفوزىدىر. پاى تىختى: مەنىت ھەم ھەرت جەتتىدىن گوزەللىككە دىنانىڭ اىڭ بىرنەچى شەرى بولغان پارىژ = پارىس شەرىدىر. لىبون، طولون، مارسىل، بوردو، ھارو مەشھور شەرىلەردىر. ادارەسى جەمورىيت، خلقى نىڭ كىوبسى كاتولىك مەھىندىر.

۲

بىلگىيە - بلچىقا

(قراللىق)

چىگى: شىمالدىن - غوللاندىيا؛ شىرقىن - گىرمانىيا؛ جىنوبىدىن - فرانسىيە، غىربىدىن شىمال دىڭىزىدىر.

پاى تىختى: صناعت و تىجارەت بىرلە مەشھور بولغان بروكسىل شەرىدىر. بىلگىيە قرالى يىدى مىليون قىر نىفوسكە مالىكىر. مەھىلرى كاتولىك، ادارەسى مەشروطەدر.

۳

ھوللاندىيا - فلەمىك.

(قراللىق)

چىگى: شىمال و غىربىدىن - شىمال دىڭىزى؛ جىنوبىدىن - بىلگىيە؛ شىرقىن - گىرمانىيا ممالكتىدىر. پاى تىختى آمستردام شەرىدىر. قاغا، مەزىن مەشھور

قلع

شهرلرندندر. غوللانديانك بيش ميليون يارم قدر نفوسى باردى. مذهبلىرى كاتولىك، ادارهسى مشروطهدر.

۴

گيرمانيا - آلمانيا.

(ايمپراطورلق)

يكرمى سيكز واق حكومتلردن جيولغان بىر حكومتدر.

چيگى: شمالدن - بحر بالطبق، دانيا بحر شمال؛ شرقدن - روسيه؛ جنوبدن - آوستريا، شويتساربيه؛ غربدن - فرانسويه، بيلگيه، غوللاندييادر پىساي تختى: بيرلين شهريدر. مونيخ؛ فرانكفورت، استودغارد مشهور شهرلرندندر. گيرمانيانك آلتمش يدى ميليون قدر خلقى باردى. خلقى پروتيستان و كاتولىك مذهبده، ادارهسى مشروطهدر.

۵

آوسترو - ويناگرييا

چيگى: شمالدن گيرمانيا؛ شمالدن - هم شرقدن - روسيه؛ جنوبدن - رومانيا، صربيه، بوسنه ولايتى، آدر باتيق ديگگى؛ غربدن - ايناليا، شويتساربيه، گيرمانيهدر.

پاي تختى: طونه صوى بوينده فابريقهلى بىرلن مشهور وينا شهريدر. پراغ، بوداپشته، ترستته مشهور شهرلرندندر. آوستريامملىكتينك ايللى بىر ميليون قدر نفوسى باردى. مذهبلىرى كاتولىك، ادارهسى مشروطهدر.

۶

شويتساربيه - اسويچوه.

(جمهوريت)

بو مملكت بيك بيوك طاولر آراسندهدر. چيگى: شمالدن - گيرمانيا؛ شرقدن - آوستريا؛ جنوبدن - ايناليا؛ غربدن - فرانسويهدر. بومملىكتك بولغان قونستانس، زوربخ، جنوكوللرى آوروپانك مشهور كوللرندندر. پاي تختى: بىرلن شهريدر.

شویتساریه مملکتینک اوج میلیون یارم قدر نفوسی باردرد.
 خلقی کو برهك پرویتستان مذهبنده، ادارهسی جمهوریتدر.
 آوروپانك جنوبنده گی مملكتلر:

پورتوغالیا - پورتگیز.

(جمهوریت).

چیگی: شمالدن و شرقدن - اسپانیا؛ جنوبدن و غربدن - بحر محیط
 آتلاسیدر. پای تختی لیزبون شهریدر. ادارهسی جمهوریتدر.
 پورتوغالیانك بیش میلیون یارم قدر خلقی باردرد. مذهبلی کاتولیکدر.

۲

اسپانیا.

(قراللق)

بو مملکت آوروپانك جنوب غربیسنده اسپانیا یارم آطاونددر.
 ئلك زمانده بو مملكتده عربار حكومت سورگان هم آوروپالیرغه
 بیک کوب علمار اوگراتكانلر.

چیگی: شمالدن - فرانسیه مملکتی، غاسقونیا کورفزی؛ شرقدن
 و جنوبدن - آق دیکگز؛ غربدن - بحر محیط. آتلاسیدر. اسپانیا
 مملکتی طاواق مملکتدر.

پای تختی: مادرید شهریدر. باریسیلونیا، غرناطه، سویل مشهور
 شهرلرنددر، ادارهسی مشروطهدر. باله آر، فاناریه آطاولری اسپانیاكدر.
 اسپانیاك اون سیکز میلیون آرتق خلقی باردرد. مذهبلی کاتولیک،
 ادارهسی مشروطهدر.

۳

ایتالیا.

(قراللق)

ایتالیا مملکتی - ایتالیا یارم آطاوی برله سچیلیا، ساردینیا
 آطاولرندن عبارتدر.

چیگی: شمالدن - آؤستر یا، شویتسارییه، فرانسییه، شرفدن - آدریاتیک
 دیکگزی؛ غربدن - تیرنین دیکگزی؛ جنوبدن - یونان دیکگزی.
 پای تختی تیر صووی بوینده مشهور روما شهریدر.
 فلورانسیه، نیاپول، ساردینا آطاونده، قالیاری، سچلیا آطاونده.
 پالیرو مشهور شهرلرنددر. اداره سی مشروطه، مدهبیری کاتولیک.
 ایتالیانک اوتوز بیش میلیون قدر خلقی بارددر.

۴

تورکیه - ممالک عثمانیه.

(ایمپیراتورلق)

تورکیه مملکتی آروپا، آسیا آفریقا قطعهلرنددر.
 آروپای عثمانی، روم ایلی برله آق دیکگزد، بولغان کرید
 آطاوندن عبارتدر.

چیگی: شمالدن - بلغارییا. شرفدن - قارا دیکگز، بوسفور
 بوغازی؛ جنوبدن - مرمره دیکگزی، چناق قلعه بوغازی، آطهلر دیکگزی؛
 غربدن - یونان دیکگزی، اوترانت بوغازی، آدریاتیک دیکگزی.
 پای تختی بر میلیون قدر کشی سی بولغان استانبول شهریدر.
 ادرنه، مشهور شهرلردر. یاور و پادهغی قسمند اوج میلیون قدر خلق
 حساب قیلونادر. تورکیه ننگ ۳۰ میلیون قدر خلقی بارددر. اداره سی
 مشروطه، رسمی دین اسلام دینیدر.

۵

گریتسییا - یونانستان.

(قراللق)

آروپاننگ جنوبنده آطهلر دیکگزی برله یونان دیکگزی آراسنده

بر ممالک کتدر. پای تختی آفینا شهر یدر. سالانیک، یانینه، کرید مشهور شهرلرندندر. گریتسییانک دورت میلیون یارم قدر خلقی باردر. ادارهسی مشروطه، مذهبلی پراؤوصلاؤنی در.

۶

رومانیا.

(فراللق)

بو ممالکت طونه صووی برله فارپات طاوولری آراسنده در. چیگی: شمالدن - آؤستر یا؛ شرقدن - قارادیک گز؛ جنوبدن - بلغاریا؛ غربدن - صربیه در. پای تختی بوخاریست (بگرش) شهر یدر. یاش، ابرائیل، دوبریچه مشهور شهرلرندندر. رومانیا قرالی سیکز میلیون قدر نفوسکه مالکدر. مذهبلی پراؤوصلاؤنی، ادارهسی مشروطه در.

۷

صیر بییه - صربستان.

(فراللق)

چیگی: شمالدن - طونه، و صاوا صولاری؛ شرقدن - بلغاریه؛ جنوبدن - گریتسییه؛ غربدن - قاره طاغ هم آلبانیا ممالک کتدر یدر. پای تختی طونه و صاوا صولاری قوشلغان یمرده بیلغرا دشهر یدر. سمندر، نیش، پروت، مشهور شهرلرندندر. صیر بییه ننگ دورت میلیون یارم قدر خلقی باردر. ادارهسی مشروطه مذهبلی پراؤوصلاؤنی در.

۸

چورناغور یا - قارا طاغ

(فراللق)

چیگی: شمالدن - آفستر یا؛ شرقدن - صیر بییه؛ جنوبدن - گریتسییه؛ غربدن - آدریانیک دیک گزی در.

پای تختی چیتینه شهر بیدر . چورناغور یانك دورت یوز مك قدر خلقی باردر . مذهبلی پراؤوصلاؤنی - اداره سی مشروطه در .

۹

بلغاریه .

(قراللق)

بالقان یارم آطه سنده سی بر مملکت در . پای تختی «صوفیه» شهر بیدر . فلیپوپول، ژارنا مشهور شهرلرندن در . خلقی دورت میلیون یارم قدر در . موند بر میلیوندن آرتق اسلام دیننده بولغان تورکلر بار . قالغانلاری پراؤوصلاؤنی مذهبده، اداره سی مشروطه در .

۱۰

آرناودلق .

(کنازلک)

بو بالقان صوغشندن صوگنه وجود که کیلگان بر کنازلکدر . آتکار چه تورکیه نك بر غوبیرناسی ایدی . پایتختی ژالون شهر بیدر . خلقی بر میلیون مقدارنده، کوبره گی مسلمانلاردر .

آزیا قطعہ سی .

چیگی : شمالدن - بحر منجهت شمالی ؛ شرقدن - بحر محیط کبیر ؛ جنوبدن - بحر محیط هندی ؛ غربدن - بحر احمر ، سؤیش قنالی ، آق دیکگز ، قارا دیکگز ، قافقاز طاولری ، استرخان دیکگزی ، اورال صووی ، اورال طاولر بیدر . آزیا بیش قطعہ نك ایك زور بیدر . مشهور دیکگزلری : بحر محیط کبیردن حاصل بولغان بهرک ، اوخوتسقه ، ژاپون ، اصر ، چین دیکگزلر بیدر ، و بحر محیط هندیدن حاصل بولغان شاب دیکگز بیدر . کورفلری : اوی ، سیام ، بینغال ، بصره ، عدنر .

بوغازلری: بهرک، تاناری، هر مز، باب المندب، سؤیش قنالیدر.
 مشهور یلغهلری: اوبی، ینسهی، لینا، دجله، فرات، شط العرب در.
 آطاولری: بحر محیط کبیرده - ساخالین، فوریل نیپون، کیوسبو، سیقوق؛
 بحر محیط هندیک - سیلان، مالدیو؛ آق دیکگزده - قبریس، ردوس ساقز در.
 یارم آطاولری: جنوبده - جزیره العرب، هندستان، هندچینی؛ شرقده -
 قوره، قامچانقه؛ غربده - آناتولیدر.
 مشهور طاولری: شمالده - تیانشان، آلتای؛ جنوبده - همالایا؛ شرقده -
 چین طاولریدر. یانار طاولری - قامچانقه یارم آطاوی برله ژاپونیا
 آطاولرنددر. آز یاده ۱۰ مملکت بارد.

آزیای روسی.

آزیاسی روسی: «سیبریا» «قافقازیا» «ترکستان» قطعه لرندن

عبارتدر.

(۱) سیبریا قطعه سینینک چینگگی: شمالدن - بحر منجه شمالی؛ جنوبدن -
 قطای و ترکستان؛ غربدن - آوروپای روسینی آسیای روسیدن آیرغان
 اورال طاولری، اورال صوویدر شرقدن - بهرک بوغازی ایله بحر محیط کبیردر.
 مشهور شهرلری: ایرتیش، طوبل صولاری قوشلغان ییرده - طوبولسکی
 آندن: باشقه اومسکی، طومسکی، سیدیمپولاتینسکی، ینسه یسکی،
 ایرکوتسکی؛ زابایکالسکی ده - نیر چینسکی، کاختا، یاکوتسکی
 ولادی و استوق، خاباروفسکی شهرلیدر.

(۲) کافقازیا: قافقازیه قطعه سی آسترخان دیکگزی برله
 قارا دیکگز آراسنده در. شمالنده - قافقاز طاولری؛ جنوبنده - آناتولی
 و ایران مملکتیدر. مشهور شهرلری: تیفلیس، باکو، شیروان،
 آلیکساندر و پول، باطوم در.

(۳) ترکستان: ترکستان مملکتی روسیه حمایه سنده در.

چیگی: شمال‌دین - سیبری یا؛ شرق‌دین - چین؛ جنوب‌دین - افغانستان، ایران؛
غرب‌دین - بحر خزر در. ترکستان مملکتی بخارا، خیوا، خوقند کبی بر
نیچه خانلق‌رغه بولونه. تاشکند، سمرقند، بلخ مشهور شهرلرندندر.

۲

افغانستان

چیگی: شمال‌دین - ترکستان ایله بخارا؛ شرق‌دین - هندستان؛
جنوب‌دین - بلوچستان؛ غرب‌دین - ایران در.
پای تختی: کابل شهریدر. جلال آباد، قندهار، هرات مشهور
شهرلرندندر. افغانستان ننگ آلتی میلیوندن آرتغراق خلقی باردر.
کلیسی اسلام دیننده در.

۳

بلوچستان

چیگی: شمال‌دین - افغانستان؛ شرق‌دین - هندستان؛ غرب‌دین - ایران؛
جنوب‌دین - عمان دیگ‌گزیدر. پایتختی کلات شهریدر. بلوچستانده بر
میلیون قدر خلق بولوب کلیسی اسلام دیننده در.

۴

ایران - پیروسییا - عجمستان

چیگی: شمال‌دین - قافقازیا، بحر خزر؛ شرق‌دین - افغانستان،
بلوچستان؛ جنوب‌دین - عمان دیگ‌گزی و بصره کورفزیدر.
پای تختی طهران شهریدر. تبریز، همدان، اصفهان، شیواز،
مشهد مشهور شهرلرندندر. ایرانده یدی میلیوندن آرتغراق خلق
باردر. اهالیسی مسلماندر، اداره‌سی مشروطه در.

۵

آزیای عثمانی

آزیای عثمانی: آناتولی، سوریه، عربستان اسماری ایله اوچکه بولونه در.

- ۱ - آناتولی: شمال طرفی - قارا دیکنگز؛ جنوب طرفی - عربستان؛ غرب طرفی - آق دیکنگز؛ شرق طرفی - ایران و قفقاز بیادر.
- مشهور شهرلری: پروسه، ازمیر، طربزون، سیمواس، ارضروم، اشقودره، بغداد، موصل، بصره در. آناتولی قطعه سنده اون بیش میلیون قدری خاق بولوب ۱۰ میلیون قدری مسلمان و قالغانلری باشقه دینده در.
- ۲ - سوریه قطعه سی: سوریه آناتولی ایله عربستان آراسنده بحر احمر بوینده بر قطعه بولوب بیروت، قدس شریف، شام شریف، دمشق مشهور شهرلرندنر. سوریه ده اوچ میلیون یارم خلق بار.
- ۳ جزیره العرب، چیگی: شرق طرفی - بصره کورفزی، غرب طرفی - شاب دیکنزی؛ جنوب طرفی - بحر محیط هندیدر. مشهور شهرلری: مکه مکرمه، مدینه منوره، جدّه، ینبع البحر، صنعاء، طائف در. اهالیسی اون بیش میلیون قدر بولوب، کلیسی مسلماندر.

۶

عمان.

عمان مملکتی اوز آلدینه بر امیرگه نابعدر. پایتختی مسقط شهریدر. بصره کورفزنده مسقط شهری، بو مملکت ننگ صانوا چون بر فائده لی شهریدر.

۷

هندستان - ایندیا.

چیگی: شمالدن - همالایا تا ولری؛ شرقدن - بینقاله کورفزی و هند چینسی؛ جنوبدن - بحر محیط هندی؛ غربدن - آفغانستان، بلوچستان و عمان دیکنزیدر. هندستانده ایکی یوز طوقسان میلیوندن آرتقراق خلق بولوب بیتمش بیش میلیون قدرسی مسلمان، بیش میلیون قدرسی خریستیان، باشقه سی مجوسیدر. بو مملکت انگلتره اداره سنده در. پایتختی کالکوتته شهریدر.

الله آباد، احمد آباد، جیدر آباد، مدراس، بومبای شهراری وسیلان
آطاونده قولومبو شهراری مشهوردر.

۸

قتای - چین.

چیگی: شمالدن - سیدیریا؛ غربدن - ترکستان روسی؛ جنوبدن -
هندستان، هند چینی؛ شرقدن - بحر محیط کبیردر. پای تختی پیکین
شهریدر. نانکین، قازتون، شانغهای مشهور شهرلرنددر. قتای
مملکتینک دورت یوز میلیون قدر خلقی بارددر. مذهبلی مجوسی، ادارهسی
جهوریتدر.

۹

یاپونیا - ژاپونیا.

یاپونیا مملکتی آسیانک شرقنک بحر محیط کبیر اورتاسنده بولغان
آطاوردن عبارتدر. پایتختی، طوکیو شهریدر. کیوتو، یوقوهاما،
ناغازاکی مشهور شهرلرنددر. اهالیسی بیتمش میلیون قدردر. خلقی نک
کوبیسی بوددا مذهبنده، ادارهسی مشروطعدر.

۱۰

هند چینی.

هند چینی: آننام، سیام، بیرمان حکومتلرندن عبارتدر. ماندالان،
قامبوج، بانقوق مشهور شهرلرنددر.

آفریقا قطعدهسی.

چیگی: شمالدن - آق دیگنیز؛ شرقدن - شاب دیگنیزی، بحر
محیط هندی؛ غربدن - بحر محیط آتلاسیدر.

بوغازلىرى: آفرىقا ايله آوروپا آراسىندە سېتە، آفرىقا ايله آسيا آراسىندە سۇيش قىنالى و باب المندب بوغازىدەر.

يىلغەلىرى: آفرىقانڭ نهرلىرى آراسىندە اېڭ مشهورى آق دېڭىزگە آغا تورغان نېل مباركدر، سىنغال، غامبېيا، قونگو مشهور نهرلرندەر. آطاولرى: قنارىيە، سىنتەلن، يىشىل برون، مادغاسقار آطاولرىدەر. آفرىقانڭ دېڭىز طرفلىرى طاغاق بولوب اېچ طرفلرندە بېك الوغ مەم بېك قورقنچلى اسسى چوللر باردەر. آفرىقانڭ مشهور طاولرى: حبش طاولرى ايله كلىمانجارو طاولرىدەر. آفرىقا اون سېكز مەملىكتە بولونە.

۱

آفرىقاي عثمانى.

دولت عثمانىيە نڭ آفرىقادە مەملىكتلىرى مصر، تونس، طرابلس - غرب اسملىرى ايله اوچكە بولونەدەر.

مصر قىطعەسى

چىگى: شىمالدىن - بحر سفىد؛ شىرقىن - سۇيش قىنالى، بحر احمر؛ جنوبىدىن - حبشستان و بلادىنوبى؛ غربىدىن - صحراى كېبىر ايل طرابلس غربىدەر. نېل نهرى بويىدە مصر قىطعەسىنىڭ مركزى القاھودەر. اسكندرىيە، سۇيش، پورت سعید، دمياط. رشید مشهور شەرلرندەر. خلقى اون يىدى مىليون قدردەر. دىنلىرى اسلام، سويلەشولرى عربچەدەر. بو مەملىكت نڭ سىياسى ادارەسى انگلترە قولندەدەر.

طرابلس غرب.

شىمالدىن - بحر سفىد؛ جنوبىدىن - صحراى كېبىر؛ غربىدىن - جزاير؛ شىرقىن - مصردەر. پايتەختى طرابلس شەرلىدەر. بېنغازى مشهور شەرلندەر. اھالىسى بر مىليون يارم قدر بولوب كلىسى مسلمانلاردەر. بو مەملىكت نڭ سىياسى ادارەسى اىتاليا قولندەدەر.

تونس.

چىگى: شىمالدىن - آق دېڭىز؛ جنوبىدىن و شىرقىن - طرابلس غرب؛ غربىدىن - فاس مەملىكتىدەر. پايتەختى تونس شەرلىدەر. بىيزايط.

قیروان مشهور شهر لرندندر. اهالیسی ایکی میلیون قدر بولوب کلیسی مسلماندر.

۲

جزایر - آلژییر.

چیگی: شمالدن - آق دیکنگز؛ شرقدن - تونس؛ جنوبدن - صحرای کبیر؛ غربدن - فاس مملکتیدر. اهالیسی بیش میلیوندن آرتق بولوب فرانسییه اداره سندهدر. پایتختی جزایر شهر یدر. قنسطنطین، اوران مشهور شهر لرندندر.

۳

فاس - ماروکسکا.

چیگی: شمالدن - بحر سفید؛ غربدن - بحر محیط غربی؛ جنوبدن - صحرای کبیر؛ شرقدن - جزایر مملکتیدر. بو مملکت عرب نسلندن بولغان بر اسلام سلطانی طرفندن اداره ایتولهدر. سیکز میلیوندن آرتقراق نفوسکه مالکدر. کلیسی مسلماندر. پایتختی ماروق (مراکش) شهر یدر. فاس، طنجه مشهور شهر لرندندر.

بو مملکت ۱۹۱۱ نچی یلده فرانسوز تصرفینه کوچدی.

۴

صحرای کبیر.

صحرای کبیر نلسکسی بر نیچه قبیللردن عبارت بولوب اهالیسی دورت میلیون قدر مسلمان بنویلردن عبارتدر. بو خلقنک کوبره گی اهل اسلامدر.

۵

سنگامبیا.

سنگامبیا مملکتی اون ایکی میلیون قدر نفوسکه مالکدر. بو قطعه نک چیتلری فرانسوز، آنگلینز، پورتسکیزلر قولندهدر.

۶

كینه ۶ شمالی.

بومەلەكەت اۈن مېلىون قەدر نەفسكە مالک بولوب كۈب پېرلری انگلترە، فلەنك، آمرېقا ادارەسندەدر.

۷

كینه ۷ جنوبي.

بومەلەكەت بېش مېلىون قەدر نەفسكە مالک بولوب بر نېچە حكومتلردن عبارتدر. كۈبرەگى پورتوغاليا دولتىنە تابعدر.

۸

قاب و ناتال.

آفرېقانك جنوبندە اميد وايگنە برونلرېنى شاملدر. بومەلەكتلر بېك زىيادە معمور بولوب انگلېزلر ادارەسندەدر. پايتەختى: قاب - طاوان شەرىدر.

۹

كافرستان.

اھالىسى ايكى مېلىون قەدر بولوب پېرلرى انگلترە ادارەسندەدر.

۱۰

ترانسوال، اورانژ جەھوريتلرى.

اورانژ جەھوريتىنك پايتەختى: بلوننەمفونتېن، ترانسوال جەھوريتىنك پايتەختى: پراتوريا شەرىدر.

۱۱

موزامبېك.

بومەلەكتنك اھالىسى ايكى مېلىون قەدردر. پورتوغاليا دولتىنە تابعدر.

۱۲

زنگبار - زنجيبار.

اهاليسى بر ميليون قدر بولوب كچكنه حكومتلردن عبارتدر.
پايتختى زنگبار شهر يدر.

۱۳

صومال.

بو مملكت عدل، عجان اسملريله ايكي گه بولونه؛ اهاليسى عربلر
بولوب كليسى مسلماندر. عدل مملكتى مصر اداره سنده بولوب
مركزى زيلغ شهر يدر. اهاليسى بيش يوز مڭ قدردر.

۱۴

حبشستان.

حبش مصر نڭ جنوبنده شاب ديك گز يڭ غر بنده طاولق بر مملكتدر.
پايتختى غوندره شهر يدر. اهاليسى دورت ميليون قدردر.

۱۵

نوبه.

اهاليسى ايكي ميليون قدر بولوب بر نيچه كچكنه حكومتلردن
عبارتدر. بونلر نڭ كوبره گى مصرغه تابعدر.

۱۶

سودان شمالى.

اهاليسى يكرمى ميليون قدر، كليسى مسلماندر. قوقا، تمبو قوطو
شهرلرى مشهور شهرلرنددر.

۱۷

سودان جنوبى.

اهاليسى يدى ميليون قدر بولوب بر نيچه وحشى قبيله لردن
عبارتدر. بونلر نڭ تفصيلا احوالى هنوز معلوم توگلددر.

مداغاسکار .

بحر محیط هندیده واقع بر آطاو، دورت میلیون قدر خلقیدن عبارت بولوب فرانسوزلر اداره سنده در . پایتختی تناناریف شهر یدر .

آمریقا قطعدهسی .

آمریقا قطعدهسی بیش قطعده آراسنده زور اقلده ایکنچی در جهده در . چیگی : شمالدن - بحر منجمد شمالی؛ شرقدن - بحر محیط آطلاسی؛ وجنوبدن - بحر محیط کبیردر . آمریقانی مک دورت یوز طوقسان او چونچی یلده خرستافور قالومبی دیگان کشی طابقان .

دیگه گوزلری : بحر محیط منجمد شمالی، بحر محیط غربی، بحر محیط کبیر، آنتیل، بهرک دیگه گوزلریدر .

بوغازلری : شمالده بهرک، جنوبده ماجالان .

یالغدارلی : دنیانک ایگ زور صولاری آمریقاده بولغان ما کینزی، آرینوقو، میسسیسیپی، آمازون صولاریدر .

آطاولری : غرولاند، آنتیل، قوبا، هایتی، پورتوریکو .

یارم آطاولری : لابرادور، قالیفورنیا، فلوید، آلاسقه .

آمریقا قطعدهسی شمالی، اورتا، جنوبی آمریقا اسماری ایل اوچکه بولونده در . اوچیسنده ۱۹ مملکت بار . ۴ سی شمالی آمریقاده ۳ سی اورتا آمریقاده، ۱۲ سی جنوبی آمریقاده در .

شمالی هم اورتا آمریقاده غنی مملکتلر :

(۱) غرولاند مملکتی : بحر محیط منجمد شمالیده بر زور آطاو در . اهالیسی ۴۰ مک قدر بولوب دانیاغه تابعدر .

(۲) قانادا مملکتی : اهالیسی بیش میلیون یارم قدر بولوب انگلتره گه تابعدر . پایتختی اوتتاوا شهر یدر .

(۳) جماہیر متفقہ آمریکا: بوملکت واق حکومتلردن برلشکان بر جمهوریتدر. اہالیسی طوفسان میلیون قدردر. پایتختی واشینگٹون شہریدر. نیویورق، بوستون، چیکاگو مشہور شہرلنددر. بوملکتہ دین و ملت جہتندن تورلی کشیلر بار، دینگہ حریت، ادارہسی جمهوریتدر.

(۴) مکسیقا مملکتی. ۲۷ قدر حکومتدن برلشکان بر جمهوریتدر. اہالیسی اون دورت میلیون قدردر. پایتختی مکسیکو شہریدر.

اورتا آمریقادہغی مملکتلر:

(۱) غوتمالا مملکتی. بیش حکومتدن جبولغان بر جمهوریتدر. اہالیسی ایکی میلیون قدردر. پایتختی غوتمالا شہریدر.

(۲) آلاسکہ مملکتی. اہالیسی آلمش مک قدر بولوب جماہیر متفقہ آمریقاہ تابعدر.

(۳) آنتیل ٹلکاسی. اہالیسی دورت میلیون قدردر. بونلرٹ کوبرہگی آوروپالیرٹ ادارہسنددر.

جنوبی آمریقادہ بولغان مملکتلر:

(۱) کولومبیا مملکتی. طوقز حکومتدن برلشکان بر جمهوریتدر. اہالیسی اوچ میلیون قدردر. پایتختی توغابا شہریدر. پاناما مشہور شہرنددر.

(۲) خط استوا مملکتی. بر میلیون یارم قدر خلقی بولغان بر جمهوریتدر. پایتختی کویٹو شہریدر.

(۳) ونزوئلا مملکتی. اہالیسی ایکی میلیون یارم قدردر. پایتختی قراقاس شہریدر.

(۴) گویانہ مملکتی. اہالیسی دورت یوز مک قدر بولوب انگلترہ، فرانسیہ، غولانڈیا دولتلرینہ تابعدر، ژورژٹوون، پاراماریبو، قیانا مشہور شہرلنددر.

- (۵) برازىلىيا مەملىكىتى، اھالىسى يكرمى مىليون قىردىر. پايتختى
 آمرىقانك بونچى شەرلرندىن بولغان رىۇدوۋانىرو شەر يىدر.
- (۶) پەرۇ مەملىكىتى. دورت مىليون اھالىسى بولغان بىر جەھورىتدر.
 پايتختى «لىما» شەر يىدر.
- (۷) بولىۋىيا جەھورىتى. اھالىسى اوچ مىليون قىردىر. پايتختى
 «شوكىزاقا» شەر يىدر.
- (۸) آرژانتىنا جەھورىتى. اھالىسى آلتى مىليون قىر بولوب
 پايتختى «بونوس ايراس» شەر يىدر.
- (۹) آراغواى جەھورىتى. اھالىسى بىر مىليون قىردىر. پايتختى
 «مونته ۋىدو» شەر يىدر.
- (۱۰) پاراغواى جەھورىتى. اھالىسى بىر مىليون قىردىر. پايتختى
 «آسانسيون» شەر يىدر.
- (۱۱) چىلى جەھورىتى. اھالىسى اوچ مىليون قىردىر. پايتختى
 «سانتياغو» شەر يىدر.
- (۱۲) پاناغونىيا مەملىكىتى. اھالىسى بىر نىچە وحشى قىبلەلردىن عبارتدر.
 شەرلرى معاوم توگلدەر.

آۋستىراليا قىطعەسى.

آۋستىراليا قىطعەسى بىر بحىط كىنيزدە بولغان آطاولردىن عبارتدر.
 بو آطاولر بىش قىسمگە بولونە: «مالىزىيا» «مىلانىزىيا» «پولىنىزىيا»
 «مىقرونىزىيا» «جزائر قىطبىيە» در. اھالىسى قىر قى مىليون قىر بولوب اون
 مىليونى مسلمان باشقىسى مسلمان توگلدەر.

بونچى قىسم.

مالىزىيا آطاولرىدىر كە آۋستىراليا قىطعەسىنىڭ غىرب طرفىدە بولغان
 «فىلىپپىن» «مولوك» «سوندە» «صوماطرە» «سلب» «جاوا» آطاولرى

ایله باشقه بر نیچه کچکنه آطاوردن عبارتدر. فیلیپین آطاوردنک اهایسی بیش میلیونن آرتغراق در. «مولوک» «سونده» «صوماطره» «سلب» «جاوا» آطاورنده اوطن میلیون قدر خلق بولوب کوبهگی غولاندىا دولتینه تابعدر. بعض آطاورده آشام دولتی کبی اسلام حکومتلریده باردر.

ایکنچی قسم.

ملانیزیا آطاواری، آوسترالیا قطعه سینک جنوب غربی طرفنده بولغان «فامنگ جدید» «کینه جدید» «تاسمانیا» آطاواری برله باشقه بر نیچه آطاوردن عبارتدر. بولارنک کوبهگی آنگلیه دولتینه تابعدر. اهایسی اوچ میلیون یارم قدردر.

اوچنچی قسم.

پولینیزیا آطاواری آوسترالیا قطعه سینک جنوب شرقی طرفنده بولغان «یگی زلاند» «سماندوویچ» «مارکیز» آطاواری برله باشقه بر نیچه کچکنه آطاوردن عبارتدر. اهایسی بر میلیون قدر بولوب کوبهگی فرانسیه دولتینه تابعدر.

دورتنچی قسم.

مقرونیزیا آطاواری آوسترالیا قطعه سینک شمال طرفنده بولغان «ماریان» «شارل» «قارولین» آطاواری برله باشقه بر نیچه کچکنه آطاوردن عبارتدر. بو آطاوردنک اهایسی دورت یوز مک قدر بولوب کوبهگی اسپانیا دولتینه تابعدر.

بیشنچی قسم.

جزائر قطبیه در. آوسترالیا قطعه سینک جنوب طرفنده بولغان کوب جزیره لردن عبارتدر. بو آطاواری هر وقت قار و بوز ایله اورتولگاندر، احوال جغرافیسی هنوز معلوم دگلندر.

صوک.

